

Psykiatri

Psykiatriloven - patientrådgivere/bistandsværger			
Udgiver	Region Hovedstadens Psykiatri		
Dokumenttype	Vejledning	Version	1
Forfattere	Gitte Krogager	Gældende fra	05-01-2011
Faglig ansvarlig	Gitte Krogager	Næste revision	20-12-2012
Ændringskommentar			

Formål

Formålet er beskrive lovgrundlaget for derigennem at sikre, at patienter, der undergives tvangsforanstaltninger, får beskikket en patientrådgiver, der kan give vejledning og rådgivning om alle forhold i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandlingen på psykiatrisk afdeling, herunder også hjælpe patienten med eventuel klage.

Definitioner/Afgrænsninger

Der skal ved enhver anvendelse af tvangsforanstaltninger – bortset fra personlig hygiejne og postundersøgelse m.v. – beskikkes en patientrådgiver til patienten.

Retslige patienter: Der skal dog ikke beskikkes patientrådgiver til patienter med dom til behandling eller anbringelse, idet bistandsværgeren varetager patientrådgiverens funktioner. Hvis patienten endnu ikke har en bistandsværger, skal der beskikkes en patientrådgiver i henhold til de almene bestemmelser, hvis der anvendes tvangsforanstaltninger udover frihedsberøvelsen. Bistandsværgerne har samme kompetencer, opgaver og beføjelser som patientrådgiverne.

Fremgangsmåde

Lovgivning

Det følgende er opbygget således:

Relevante paragraffer i psykiatriloven

↓

Relevante paragraffer i bekendtgørelser

↓

Ministerielle vejledningstekster

Psykiatriloven

§ 24. Der beskikkes en patientrådgiver for enhver, der tvangsindlægges, tvangstilbageholdes eller undergives tvangsbehandling, tvungen opfølgning efter udskrivning, tvangsfiksering, anvendelse af fysisk magt, beskyttelsesfiksering, anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse, personlig

skærmning der uafbrudt varer mere end 24 timer, aflåsning af døre i afdelingen efter § 18 f, stk. 1, nr. 2, samt oppegående tvangsfiksering og aflåsning af patientstue på Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland, jf. dog § 40, stk. 4.

Stk. 2. Patientrådgiveren skal vejlede og rådgive patienten med hensyn til alle forhold i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling. Patientrådgiveren skal endvidere bistå patienten med iværksættelse og gennemførelse af eventuelle klager. Patientrådgiveren skal så vidt muligt være til stede ved klagens behandling i det psykiatriske patientklagenævn ved statsforvaltningen.

§ 25. Statsforvaltningen antager efter ansøgning et antal patientrådgivere. En fortegnelse over disse fordeles mellem de enkelte psykiatriske afdelinger i regionen.

Stk. 2. Beskikkelse sker i det enkelte tilfælde ved, at den vagthavende sygeplejerske hurtigst muligt underretter patientrådgiveren om tvangsindgrebet og beskikkelsen. Patientrådgiverne beskikkes efter tur i den rækkefølge, hvori de er optaget på fortegnelsen.

Stk. 3. Patienten skal have lejlighed til at udtale sig om den påtænkte beskikkelse. Fremsætter patienten anmodning om at få beskikket en anden patientrådgiver, som er optaget på fortegnelsen, skal anmodningen så vidt muligt imødekommes. Afgørelsen kan påklages til statsforvaltningen, der træffer den endelige administrative afgørelse.

Stk. 4. Fremsætter patienten anmodning om beskikkelse af en person, som ikke er optaget på fortegnelsen, sker der foreløbig beskikkelse af den person, der står for tur efter stk. 2. Statsforvaltningen træffer bestemmelse om, hvorvidt den af patienten foreslåede person kan beskikkes. Patientens anmodning skal imødekommes, medmindre dette er utilrådeligt.

§ 26. Patientrådgiveren skal snarest muligt efter beskikkelsen besøge patienten og til stadighed holde sig i forbindelse med denne. Første besøg skal aflægges inden 24 timer efter beskikkelsen. Besøg skal herefter finde sted mindst én gang om ugen og i øvrigt efter behov. For patienter, der er undergivet tvungen opfølgning efter udskrivning, jf. § 13 d, finder besøg efter udskrivning sted på behandlingsstedet. Besøg sker på patientens anmodning og kan, såfremt patienten ønsker det, erstattes med telefonsamtale. Lægen på behandlingsstedet har ansvaret for at sikre, at der på patientens anmodning træffes aftale med patientrådgiveren om besøg eller telefonsamtale.

Stk. 2. Patientrådgiveren har ret til fri og uhindret personlig, skriftlig og telefonisk forbindelse med patienten.

§ 27. Personalet på afdelingen skal give patientrådgiveren enhver oplysning, som er nødvendig for, at denne kan varetage sit hverv på forsvarlig måde. En oplysning, som af lægelige grunde ikke gives til patienten, må heller ikke gives til patientrådgiveren.

§ 28. Beskikkelsen som patientrådgiver bortfalder samtidig med, at tvangsindgrebet bringes til ophør. Patientrådgiveren bistår dog patienten i forbindelse med klager, som allerede er iværksat, eller som samtidig iværksættes.

Bekendtgørelse nr. 1341 af 2. december 2010 om patientrådgivere

Kapitel 1. Antagelse af patientrådgivere

§ 1 Efter § 25, stk. 1, i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien antager statsforvaltningen efter ansøgning et antal patientrådgivere.

Stk. 2. Ansøgninger til ledige stillinger som patientrådgivere indkaldes ved opslag i den lokale presse. Opslag kan endvidere ske i fagtidsskrifter eller på anden måde, som er egnet til at sikre, at de persongrupper, blandt hvilke patientrådgivere navnlig tænkes antaget, jf. stk. 3, får kendskab til opslaget.

Stk. 3. Patientrådgivere antages blandt de ansøgere, der må anses for særligt egnede til at udføre de opgaver, som hvervet indebærer, herunder personer med tilknytning til sundheds-, social- og undervisningssektoren.

Stk. 4. Personer, der er ansat på psykiatrisk sygehus eller sygehusafdeling, må ikke antages som patientrådgivere med virke for personer på samme sygehus eller afdeling. Det samme gælder for personer, der i øvrigt har at gøre med driften eller administrationen af det pågældende psykiatriske sygehus eller den pågældende afdeling.

Stk. 5. Antallet af personer, der antages som patientrådgivere, bestemmes af statsforvaltningen på grundlag af en vurdering af behovet.

§ 2 Statsforvaltningen udarbejder en fortegnelse over de antagne patientrådgivere i alfabetisk rækkefølge med angivelse af navn, adresse, telefonnummer, arbejdssted og arbejdsstedets telefonnummer.

Stk. 2. Er der i regionen flere sygehuse med psykiatriske afdelinger, udarbejdes i almindelighed en fortegnelse over patientrådgivere for hvert sygehus.

Stk. 3. Statsforvaltningen sender fortegnelsen/fortegnelserne over antagne patientrådgivere til sygehusmyndigheden, der videresender den/dem til de pågældende psykiatriske sygehuse eller sygehusafdelinger.

Stk. 4. Ved ændringer i fortegnelsen udarbejder statsforvaltningen en revideret fortegnelse, der udsendes i overensstemmelse med den fremgangsmåde, der er nævnt i stk. 3.

Kapitel 2. Beskikkelse af patientrådgivere

§ 3 Der skal beskikkes en patientrådgiver for enhver, der tvangsindlægges, tvangstilbageholdes eller undergives tvangsbehandling, tvungen opfølgning efter udskrivning, tvangsfiksering, anvendelse af fysisk magt, beskyttelsesfiksering, anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse, personlig skærmning, der uafbrudt varer mere end 24 timer, aflåsning af døre i afdelingen efter lovens § 18 f, stk. 1, nr. 2, samt oppegående tvangsfiksering og aflåsning af patientstue på Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland, medmindre disse patienter i forvejen har en bistan sværge.

§ 4 Ved tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse foretages beskikkelsen i forbindelse med, at frihedsberøvelsen iværksættes.

Stk. 2. Ved de øvrige tvangsindgreb sker beskikkelsen, når beslutning om tvangsindgrebet er truffet.

§ 5 Beskikkelse sker i det enkelte tilfælde ved, at den vagthavende sygeplejerske hurtigst muligt underretter den patientrådgiver, der på fortegnelsen over patientrådgivere står for tur til at blive beskikket, om tvangsindgrebet og om, at den pågældende er beskikket for patienten. Har patienten tidligere under indlæggelsen haft beskikket en patientrådgiver, skal denne patientrådgiver i almindelighed beskikkes.

Stk. 2. Forinden beskikkelse sker, skal patienten have lejlighed til at udtale sig om den påtænkte beskikkelse.

Stk. 3. Fremsætter patienten anmodning om at få beskikket en anden patientrådgiver, som er optaget på fortegnelsen, skal anmodningen så vidt muligt imødekommes. Afgørelsen kan påklages til statsforvaltningen, der træffer den endelige administrative afgørelse.

Stk. 4. Fremsætter patienten anmodning om beskikkelse af en person, som ikke er optaget på fortegnelsen over patientrådgivere, sker der foreløbig beskikkelse af den person, der står for tur efter stk. 1. Statsforvaltningen træffer bestemmelse om, hvorvidt den af patienten foreslåede person kan beskikkes. Patientens anmodning skal imødekommes, medmindre dette er utilrådeligt.

§ 6 Medmindre patienten udtrykkeligt anmoder herom, kan beskikkelse af en patientrådgiver, der er optaget

på fortegnelsen over patientrådgivere, ikke ske, hvis der på grund af den pågældende patientrådgivers beskæftigelse eller lignende, herunder f.eks. som sagsbehandler i socialforvaltningen for den pågældende patient, foreligger omstændigheder, der kan vække tvivl om vedkommendes egnethed til at varetage netop denne patients interesser på behørig måde.

§ 7 Beskikkelse sker i almindelighed telefonisk, men skal efterfølgende bekræftes skriftligt. Den vagthavende sygeplejerske skal sikre sig, at patientrådgiveren ikke er forhindret, f.eks. på grund af bortrejse, sygdom eller lignende.

Stk. 2. Patientrådgiveren kan afslå at lade sig beskikke, hvis den pågældende allerede er beskikket for andre patienter.

§ 8 En begæring fra patienten om at få en allerede beskikket patientrådgiver udskiftet med en anden, der er optaget på fortegnelsen over antagne patientrådgivere, imødekommes, medmindre dette ikke findes rimeligt begrundet. Afslag på en sådan begæring kan påklages til statsforvaltningen.

Stk. 2. En begæring fra patienten om at få en allerede beskikket patientrådgiver udskiftet med en anden, der ikke er optaget på fortegnelsen over antagne patientrådgivere, kan kun imødekommes, såfremt der er opstået et modsætningsforhold mellem patient og patientrådgiver, og såfremt den person, som patienten ønsker beskikket, kan anses for villig og egnet til at fungere som patientrådgiver for den pågældende patient. Afgørelsen træffes af statsforvaltningen.

Kapitel 3. Patientrådgiverens opgaver og beføjelser

§ 9 Patientrådgiveren skal så vidt muligt handle i samråd med patienten.

§ 10 Ved udførelsen af de opgaver, der følger af § 24, stk. 2, i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien, skal patientrådgiveren bl.a. føre tilsyn med, at det tvangsindgreb, der har givet anledning til beskikkelsen, ikke udstrækkes længere end nødvendigt.

Stk. 2. Patientrådgiveren skal vejlede og rådgive patienten med hensyn til alle forhold i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling. Patientrådgiveren skal endvidere bistå patienten med iværksættelse og gennemførelse af eventuelle klager. Patientrådgiveren skal så vidt muligt være til stede ved klagens behandling i det psykiatriske patientklagenævn ved statsforvaltningen.

§ 11 Uden for patientrådgiverens opgaver falder patientens økonomiske forhold samt øvrige personlige forhold, der ikke vedrører indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling.

§ 12 Patientrådgiveren skal snarest muligt efter beskikkelsen besøge patienten og til stadighed holde sig i forbindelse med denne. Første besøg skal aflægges inden 24 timer efter beskikkelsen. § 13 Så længe tvangsindgrebet består, skal besøg herefter finde sted mindst én gang om ugen og i øvrigt efter behov.

Stk. 2. For patienter, der undergives tvungen opfølgning efter udskrivning, skal det første besøg finde sted inden patientens udskrivning. Efter udskrivning sker besøg alene på patientens anmodning og alene på behandlingsstedet. Såfremt patienten ønsker det, kan besøg erstattes af telefonisk kontakt.

Stk. 3. Lægen på behandlingsstedet har ansvaret for at sikre, at der på patientens anmodning træffes aftale med patientrådgiveren om besøg eller en telefonsamtale.

Stk. 4. Patientrådgiveren har ret til fri og uhindret, personlig, skriftlig og telefonisk forbindelse med patienten under dennes indlæggelse på psykiatrisk afdeling.

Personalet på afdelingen skal give patientrådgiveren enhver oplysning, som er nødvendig for, at denne kan varetage sit hverv på forsvarlig måde. En oplysning, som af lægelige grunde ikke gives til patienten, må heller ikke gives til patientrådgiveren.

Stk.2. Patientrådgiveren har ret til at gøre sig bekendt med oplysningerne i tvangsprotokollen vedrørende den patient, som den pågældende er beskikket for.

Stk.3. Patientrådgiveren har endvidere ret til at gøre sig bekendt med indholdet af patientens journal, herunder behandlingsplan, såfremt patienten selv ville have adgang hertil, jf. § 37 i sundhedsloven, og såfremt patienten meddeler samtykke til, at patientrådgiveren får adgang til journalen.

§ 14 Der påhviler patientrådgiveren tavshedspligt.

Kapitel 4. Beskikkelsernes ophør m.v.

§ 15 Beskikkelsen som patientrådgiver bortfalder samtidig med, at tvangsindgrebet bringes til ophør. Patientrådgiveren skal underrettes om tvangsindgrebets ophør. Ved kortvarige tvangsindgreb, der er bragt til ophør inden patientrådgiverens første besøg, bortfalder beskikkelsen dog først, når besøget har fundet sted.

Stk.2. Uanset bestemmelsen i stk. 1 bistår patientrådgiveren patienten i forbindelse med klager, som allerede er iværksat, eller som iværksættes i forbindelse med tvangsindgrebets ophør.

Stk.3. Beskikkelsen bortfalder endvidere, hvis den beskikkede patientrådgiver udskiftes med en anden, jf. § 8.

§ 16 En patientrådgiver kan til enhver tid kræve at blive slettet fra fortegnelsen over patientrådgivere.

Stk.2. En patientrådgiver, der er optaget på fortegnelsen over patientrådgivere, fratages hvervet, hvis den pågældende groft tilsidesætter de pligter, der følger af hvervet, eller i øvrigt viser sig uegnet til hvervet. Hvis fratagelse sker, slettes den pågældende fra fortegnelsen over patientrådgivere.

Stk.3. Afgørelse om fratagelse af hvervet som patientrådgiver efter stk. 2 træffes af statsforvaltningen.

Stk.4. Sletning fra fortegnelsen over patientrådgivere efter stk. 1 eller stk. 2 medfører, at nye beskikkelser af den pågældende ikke kan finde sted. Sletning efter stk. 2 medfører endvidere, at aktuelle beskikkelser bortfalder.

Stk.5. Patientrådgivere, som ikke er optaget på fortegnelsen over patientrådgivere, kan under samme betingelser som nævnt under stk. 2 fratages hvervet. Afgørelse herom træffes af statsforvaltningen.

Kapitel 5. Vederlag

§ 17 Vedkommende sygehusmyndighed udbetaler vederlag til de beskikkede patientrådgivere, der er optaget på fortegnelsen over patientrådgivere, efter følgende takster, der er fastsat efter varigheden af det tvangsindgreb, som patienten har været undergivet:

- 1) Tvangsindgreb af en varighed på 0-7 dage: 754 kr.
- 2) Tvangsindgreb af en varighed på 8-30 dage: 1.131 kr.
- 3) Tvangsindgreb af en varighed på mere end 30 dage: 1.508 kr. for hver påbegyndte 3. måned.

Stk.2. Ved gentagne beskikkelser af kortere varighed for samme patient, jf. § 5, stk. 1, 2. pkt., kan vederlaget for de beskikkelser, der følger efter første beskikkelse, i særlige tilfælde nedsættes til 377 kr. pr. beskikkelse.

Stk.3. De i stk. 1 nævnte patientrådgivere har endvidere krav på godtgørelse til befordring efter de for ansatte i staten gældende regler. Godtgørelsen ydes efter henvendelse til sygehusmyndigheden.

Stk.4. Patientrådgivere, som ikke er optaget på fortegnelsen over patientrådgivere, har krav på godtgørelse til befordring til indtil fem besøgsrejser årligt efter de for ansatte i staten gældende regler. Godtgørelse af de

nævnte udgifter sker ved henvendelse til sygehusmyndigheden.

Stk. 5. De i stk. 1 og 2 nævnte beløb (grundbeløb pr. 31. marts 2000) reguleres årligt med den til enhver tid gældende reguleringsprocent for ansatte i regioner og kommuner.

§ 18 De i § 17, stk. 1 og 2 nævnte beløb dækker ud over honorar for patientrådgiverens arbejde i forbindelse med besøg, klagesager m.v. tillige de udgifter, der er forbundet med hvervet, herunder udgifter til telefon m.v.

Stk. 2. I ganske særlige tilfælde kan sygehusmyndigheden under hensyn til arbejdets omfang forhøje eller nedsætte de i § 17, stk. 1 nævnte beløb.

Kapitel 6. Patienter indlagt i henhold til strafferetlig afgørelse

§ 19 Bestemmelserne i denne bekendtgørelse finder tilsvarende anvendelse for personer, der opholder sig på psykiatrisk afdeling i henhold til en retsafgørelse, som er truffet i strafferetsplejens former i tilfælde, hvor den pågældende ikke har en bistandsværge efter straffelovens § 71, jf. bekendtgørelse nr. 892 af 14. december 1998 om personer indlagt på psykiatrisk afdeling i henhold til strafferetlig afgørelse.

Kapitel 7. Ikrafttræden

§ 20 Bekendtgørelsen træder i kraft den 8. december 2010.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 1495 af 14. december 2006 om patientrådgivere.

Stk. 3. Vejledning nr. 353 af 21. juni 1977 til bistands- og tilsynsværger er fortsat gældende for så vidt angår bestemmelserne om tilsynsværger, der beskikkes i forbindelse med tvangsindlæggelser i Grønland.

Omfang og gyldighedsområde

Psykiatrisk personale samt patienter der udsættes for tvangsforanstaltninger.

Ansvar og opgavefordeling/Ansvar og organisation

Afdelingsledelsen står for den overordnede implementering, mens plejepersonalet tager sig af den daglige, praktiske tildeling af patientrådgivere.

Bilag

Ikke relevant

Henvisninger og links

Henvisninger og links

Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien

Lov 2010-06-25 nr. 708 om ændring af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien og lov om rettens pleje

Lov 2010-05-26 nr. 533 om ændring af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien og lov om rettens pleje

Bekendtgørelse om anvendelse af anden tvang end frihedsberøvelse på psykiatriske afdelinger

Bekendtgørelse om fremgangsmåden ved gennemførelse af tvangsindlæggelser
Bekendtgørelse om tvangsprotokoller og optegnelser samt registrering og indberetning af tvang samt
udskrivningsaftaler og koordinationsplaner på psykiatriske afdelinger
Bekendtgørelse om forretningsorden for de psykiatriske patientklagenævn
Bekendtgørelse om patientrådgivere
Bekendtgørelse om underretning og klagevejledning i forbindelse med anvendelse af tvang i psykiatrien
Bekendtgørelse om undersøgelse af post, patientstuer, ejendele og kropsvisitation samt beslaglæggelse og
tilintetgørelse af genstande m.v.

Vejledning om:

Behandlingsplaner

Eftersamtaler

Tvangsfiksering

Udskrivningsaftaler og koordinationsplaner (vejledning forventes udgivet primo 2011)

Husordenspolitik for Region Hovedstadens Psykiatri

Husorden - overtrædelse heraf

Klagemuligheder mv. for patienter indlagt på psykiatriske afdelinger

Vejledning om udfyldelse af tvangsprotokoller m.v. (retsinfo)

Bekendtgørelse af lov om rettens pleje kapitel 43 a

Bekendtgørelse om bistandsværger

Relevant faglig evidens på området

Ikke relevant

Referencer

Ikke relevant

Reference til JCI-standarder

BE.3.7

Reference til DDKM-standarder

2.7.3